

Yakıt Neden Bu Kadar Pahalı?

Autoshow

28 Temmuz 2008

ARAŞTIRMA BENZİN FİYATLARI

Pahalı akaryakıtın kaymağını kimler yiyor?

Yakıt neden bu kadar pahalı?

Yükselen **ham petrol fiyatı** ve aşırı vergilerin cebimizi nasıl yaktığını ve bundan en fazla kimlerin kar ettiğini araştırdık.

■ Yaklaşık 10 yıl önce Almanya'da Yeşiller, benzinin litresinin 5 mark olmasını talep etmişti. O günlerde bu rakam, insanların hayal sınırlarının ötesindeydi. Bunun nedeni ise benzinin litre fiyatının 1.58 mark, yani bugünün rakamıyla yaklaşık 82 Euro Cent olmasıydı. Bugün Yeşiller'in o zaman yaptıkları teklife oldukça yakınlaştık. Çünkü Almanya'da benzinin litre fiyatı neredeyse 2 katına çıkarak 1.60 Euro'ya çıkmış durumda. Türkiye'de ise durum daha da vahim. Hala dünyanın en pahalı benzinini kullanan biz Türklere, benzinin litresi-ne 3.40 YTL yani 1.80 Euro ödüyoruz.

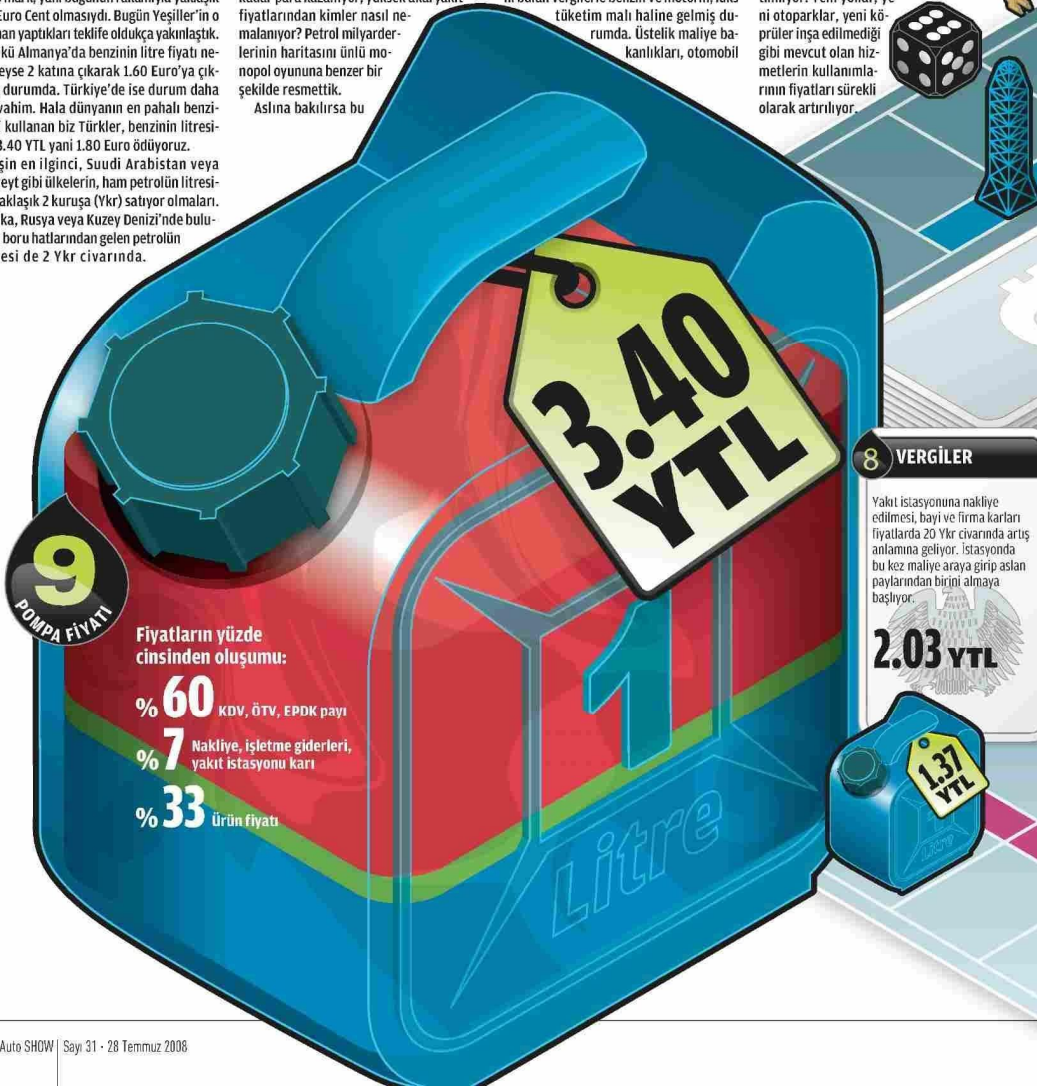
İşin en ilginç, Suudi Arabistan veya Kuveyt gibi ülkelerin, ham petrolün litresini yaklaşık 2 kuruş (Ykr) satıyor olmaları. Afrika, Rusya veya Kuzey Deniz'de bulunan boru hatlarından gelen petrolün litresi de 2 Ykr civarında.

Devasa tankerler veya boru hatlarında taşınma maliyetleri, yakıt pompasındaki fiyatın birkaç onda birinden fazlasını oluşturmuyor. Peki ama kuyudan çıkıp yakıt istasyonlarına gelene kadar kimler ne kadar para kazanıyor, yüksek akaryakıt fiyatlarından kimler nasıl nemalanıyor? Petrol milyarderlerinin haritasını ünlü monopol oyununa benzer bir şekilde resmettik.

Aslına bakılırsa bu

oyunda iki büyük kazanan var: Petrol şirketleri ve maliye bakanlıkları. Dev petrol şirketleri (özel veya resmi) neredeyse yüzde 1000'lik kazançları ceplerine atarken, maliyenin koyduğu yüzde birkaç yüz oranını bulan vergilerle benzin ve motorin, lüks tüketim mali haline gelmiş durumda. Üstelik maliye bakanlıkları, otomobil

kullanıcısını yolunacak kaz olarak gördüklerinden, devletlerin toplam vergi gelirlerinin neredeyse üçte birini oluşturan, toplanan bu paralar karşılığında otomobil kullanımlarına en ufak bir yeni hizmet dahi üretilmiyor. Yeni yollar, yeni otoparklar, yeni köprüler inşa edilmediği gibi mevcut olan hizmetlerin kullanımlarının fiyatları sürekli olarak artıyor.

1 ÜRETİM

Yakın Doğu'daki birçok petrol sahasında ham petrol, yerin altından kendi basıncıyla çıkıyor, yani fişkinıyor. Bu yüzden buralardaki üretim maliyetleri aşırı düşük.

2 YÜKLEME

Deniz altından geçen borularla açıkta bekleyen tankerlere pompalanan ham petrolün fiyatı katlanıyor. Çünkü petrolün artık bir sahibi var. En büyük kazanç da işle bu noktada. Yüzde birkaç bin.

Ülkemizde de petrolden en büyük karı Maliye yapıyor. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan yakıt istasyonlarını vergi tahsilat dairesi olarak kullanıyor.

3 NAKLİYE

Tankerlerin Süveyş Kanalı'na sığabilmesi için ham petrolün büyük bir kısmı borularla kanalın diğer tarafına pompalanıyor. Bu işlemin maliyeti ise litre başına 2 Ykr.

4 BORSA İŞLEMLERİ

İleri tarihli işlemlerle bazı müşteriler, gelecekteki fiyatları sabitlemeye çalışıyor. Talebin büyüdüğü durumlarda yaşanan spekülasyonlar fiyatlarını zıplatabiliyor.

7 RAFİNERİ

Rafinerilerde ham petrol, ısıtma yöntemiyle likit gaz, benzine, kerosene, motorine ve nafta benzeri diğer ürünlere dönüştürülüyor. Yasalarla belirlenmiş karışım oranları motorin ve benzin fiyatlarını birkaç Ykr yükseltiyor. Rafinerilerden kara tankerleri tarafından alınan yakıt, pompa istasyonlarına ulaştırılıyor.

6 STOKLAMA

Yasaların emrettiği mecburi stok miktarı da benzin fiyatlarını etkiliyor, litre başına pompa maliyetini 1 Ykr artırıyor.

5 DEPOLAMA

Karaya ulaşan petrol dev tanklarda depoalanıyor. Daha sonra buradan boru hatlarıyla rafinerilere gönderiliyor. Bu işlemlerin de maliyeti litre başına 2 Ykr civarında.

OECD ülkelerinde benzin fiyatları ve benzin üzerinden alınan vergiler (Dolar/litre)

	Vergi öncesi fiyat (USD/litre)	Vergi (USD/litre)	Litre fiyatı (USD)
Türkiye	0,837	1,408	2,25
Norveç	0,793	1,278	2,07
Hollanda	0,763	1,269	2,03
İtalya	0,789	1,14	1,93
İngiltere	0,662	1,265	1,93
Fransa	0,705	1,183	1,89
Almanya	0,678	1,201	1,88
İsviçre	0,632	1,096	1,73
Macaristan	0,758	0,886	1,64
Polonya	0,697	0,882	1,58
İspanya	0,754	0,786	1,54
Çek Cumhuriyeti	0,683	0,823	1,51
İsviçre	0,721	0,714	1,44
Yunanistan	0,705	0,608	1,31
Japonya	0,705	0,515	1,22
Avustralya	0,614	0,416	1,03
Kanada	0,683	0,306	0,99
ABD	0,648	0,105	0,75
Meksika	0,555	0,083	0,64

Kaynak: OECD, 2008

HAM PETROL FİYATLARI ARTIŞ TRENDİ

Son 10 yılda ham petrol fiyatları sürekli bir artış gösterdi ve rekor seviyeler ulaştı. Singapur, Londra ve New York'taki üç petrol borsasında belirli referans bölge petrollerinin ticareti yapılıyor. Tüm dünyada petrol fiyatları belirlenirken bu borsalardaki rakamlar dikkate alınıyor.

